

การดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ ประชากรตัวอย่างด้วยตนเอง โดยเลือกประชากรตัวอย่างจากการสุ่มตัวอย่างโดยตารางสุ่ม เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก็นำมาหาค่าร้อยละจากความถี่ แต่ละข้อความแต่ละข้อและแต่ละคำถาม ในข้อเดียวกัน จากแบบสอบถามของประชากรตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร นักวิชาการ และกลุ่มประชาชน เป็นข้อเปรียบเทียบ ตลอดจนการหาค่าเฉลี่ยจากสถิติ ของงานแต่ละประเภทเปรียบเทียบอีกเช่นกัน ทำให้มั่นใจว่าจากวิธีการดำเนินการวิจัยนี้ จะทำให้ผลการวิเคราะห์ที่แม่นยำที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษางานบริหารการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกอง การมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 7 ตามหัวข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างระบบบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษา ในด้านโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะงาน วิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและบริการ และ งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับงานบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตศึกษา 7 ในจังหวัด นครสวรรค์ กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก ตาก พิจิตร อุตรดิตถ์ และ เพชรบูรณ์ รวม 8 จังหวัด มีโรงเรียนทั้งสิ้น 75 โรงเรียน

2. การสุ่มตัวอย่างประชากร

จากจังหวัดในเขตศึกษา 7 ซึ่งมีทั้งหมด 8 จังหวัด ได้เลือกมาร้อยละ 50 โดยใช้วิธี Simple Random Sampling โดยวิธีการางสุ่ม ได้จังหวัดตัวอย่างดังนี้

- 2.1 จังหวัดสุโขทัย
- 2.2 จังหวัดกำแพงเพชร
- 2.3 จังหวัดตาก
- 2.4 จังหวัดนครสวรรค์

เมื่อได้จังหวัดทั้ง 4 แล้ว ได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างเช่นเดิม สุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยถือเอาประมาณร้อยละ 50 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เปิดทำการสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นอย่างต่ำ จากผลการสุ่มตัวอย่างได้โรงเรียนเป็นกลุ่มประชากรดังนี้

จังหวัดสุโขทัย มีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ทำการสอนครบชั้น มศ.1 - มศ.3 และ มศ.1 - มศ.5 จำนวน 10 โรงเรียน ได้สุ่มมาจำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนสุโขทัยพิทยาคม	สังกัดจังหวัด
โรงเรียนอุคมครุณี	สังกัดจังหวัด
โรงเรียนสรรค่อนันต์วิทยา	สังกัดอำเภอสรรคโลก
โรงเรียนคีรีมาศพิทยาคม	สังกัดอำเภอคีรีมาศ
โรงเรียนเมืองเฉลียง	สังกัดอำเภอศรีสำราญ

จังหวัดกำแพงเพชร มีโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ 5 โรงเรียน ได้สุ่มโรงเรียนได้ดังนี้

โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม	สังกัดจังหวัด
โรงเรียนชาวนวิทยา	สังกัดอำเภอชาวนวulkanบุรี
โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์	สังกัดอำเภอคลองขลุง

จังหวัดตาก มีโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ 7 โรงเรียน และได้สุ่มโรงเรียน

ได้ดังนี้

โรงเรียนตากพิทยาคม	สังกัดจังหวัด
โรงเรียนตลุกปัญญา	สังกัดจังหวัด
โรงเรียนแมสออด "สรรพวิทยาคม"	สังกัดอำเภอแมสออด
โรงเรียนสามเงาพิทยาคม	สังกัดอำเภอสามเงา

จังหวัดนครสวรรค์ มีโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ 14 โรงเรียน แต่มีโรงเรียนถึงเกณฑ์กำหนดเพียง 10 โรงเรียน จึงได้สุ่มโรงเรียนได้ดังนี้

โรงเรียนนครสวรรค์	สังกัดจังหวัด
โรงเรียนสตรีนครสวรรค์	สังกัดจังหวัด
โรงเรียนตากลีประชาสรรค์	สังกัดอำเภอตากลี
โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม	สังกัดอำเภอท่าตะโก
โรงเรียนหนองบัว	สังกัดอำเภอหนองบัว

รวมโรงเรียนที่จะดำเนินการวิจัยนี้ 17 โรงเรียน

ผู้ดำเนินการวิจัยได้จัดแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้บริหาร ซึ่งรวมทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน กลุ่มภายนอกได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ รวมทั้งผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ กลุ่มภายในได้แก่ หัวหน้าสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนชั้นพิเศษ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ช่วย ฯ โดยส่งแบบสอบถามร้อยละ 100

2. กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่คณะครูในโรงเรียนที่ทำการสอน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 40 ของจำนวนครูแต่ละโรงเรียน

3. กลุ่มประชาชน ได้แก่ประชาชนที่อยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียน หรือผู้ปกครองนักเรียน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ทั่วไปโรงเรียนละ 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยแบบศึกษาภาคสนาม (field study) โดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถามอาศัย หลักงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 งาน คือ งานวิชาการ บริหารบุคคล ศึกษานักเรียน งาน ธุรการ การเงิน และบริการ งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารการวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งอาศัย จากประสบการณ์ของผู้ดำเนินการวิจัย ซึ่งเคยเป็นครูในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา มา 9 ปี และดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี ประกอบกับคณะผู้ดำเนินการวิจัยร่วมอีก 12 ท่าน ซึ่งแต่ละท่านก็เป็นผู้มี ประสบการณ์ในด้านการมัธยมศึกษา มาเป็นอย่างดี ทั้งอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยฯ ครู ธรรมดา รวมทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอ เป็นแนวทางในการวิจัย ในการวิจัยได้แบ่งเขตกันคนละ เขตการศึกษา และส่วนกลาง คือกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะอีก 1 คน จึงทำให้มีผู้วิจัยทั้งหมด 13 คน ซึ่งจะครอบคลุมไปทั่วประเทศ ได้ร่วมกันสร้างแบบสอบถามนี้ โดยได้ร่วม ประชุมหารือกันในการทำงานโดยตลอด และแบ่งงานกันไปดังนี้

1. จำแนกงานทั้ง 5 ให้คณะผู้วิจัยไปสร้างแบบสอบถามตามกลุ่มที่ตนคิด ไม่น้อยกว่างานละ 2 คน
2. เมื่อแต่ละกลุ่มได้สร้างแบบสอบถามแล้วได้เข้าที่ประชุมทั้งหมดเพื่อพิจารณา คัดทอน เพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไข และสรุปเป็นแบบสอบถามของคณะผู้ดำเนินการวิจัย
3. นำร่างแบบสอบถามนี้เสนออาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เพื่อตรวจสอบแก้ไข และนำข้อบกพร่อง
4. คณะผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงใหม่ ตามข้อแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย
5. ได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย แล้ว จัดพิมพ์เป็นเล่ม นำไปทดลองใช้ (-pre-test) กับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวม 5 โรงเรียน
6. คณะผู้ดำเนินการวิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ที่ได้ทดลองใช้ (pre-test) แล้วนำเสนอ รองศาสตราจารย์ ดร.ภิญโญ สาธร คณบดีคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีประสบการณ์สูง และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาเป็นพิเศษ ได้

ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ได้ทำการแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจึงนำไปใช้จริง

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบบปลายเปิด (Open end) ซึ่งจะทำให้ได้คำตอบอย่างกว้างขวาง โดยอิสระอย่างเต็มที่

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่มีหน้าที่เกี่ยว-
พันและบังคับบัญชาโรงเรียน ซึ่งหมายถึงดังนี้

ผู้บริหารในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ช่วยฯ
ผู้บริหารนอกโรงเรียน ได้แก่ อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง ศึกษาธิการ
จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วย ฯ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียนทั้งสิ้น 65 ข้อ โดยเน้นหนักถึง
ความสำคัญของลักษณะงานที่ผู้บริหารการศึกษาจะได้ปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ 1 - 17 งานบริหารทางวิชาการ รวม 17 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 26.15

ข้อ 18 - 32 เป็นงานบริหารบุคคล รวม 15 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 23.08

ข้อ 33 - 44 งานบริหารกิจการนักเรียน รวม 12 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 18.46

ข้อ 45 - 54 งานธุรการ การเงินและบริการ รวม 10 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 15.38

ข้อ 55 - 65 งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน รวม 11 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 16.93

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ครู-อาจารย์
ที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียน แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนเช่นเดียวกัน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 62 ข้อ โดยเน้นหนักถึงความสำคัญของลักษณะงานที่นักวิชาการควรทราบและปฏิบัติ ดังนี้คือ

- ข้อ 1 - 17 งานบริหารวิชาการ รวม 17 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 27.42
- ข้อ 18 - 26 งานบริหารบุคคล รวม 9 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 14.51
- ข้อ 27 - 44 งานบริหารกิจการนักเรียน รวม 18 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 29.03
- ข้อ 45 - 51 งานบริหารธุรการ การเงินและบริการ รวม 7 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 11.29
- ข้อ 52 - 62 งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน รวม 11 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 17.74

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนทั้งสิ้น รวม 47 ข้อ โดยเน้นหนักถึงความสำคัญของลักษณะงานที่ประชาชนควรทราบ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้

- ข้อ 1 - 10 งานบริหารวิชาการ รวม 10 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 21.26
- ข้อ 11 - 15 งานบริหารบุคคล รวม 5 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 10.64
- ข้อ 16 - 28 งานบริหารกิจการนักเรียน รวม 13 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 27.66
- ข้อ 29 - 33 งานธุรการ การเงินและบริการ รวม 5 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 10.64

ข้อ 34 - 47 งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน รวม 14 ข้อ
คิดเป็นร้อยละ 29.78

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

จำนวนของแบบสอบถามและน้ำหนักความสำคัญของงานแต่ละประเภท แสดงให้เห็นใน
รูปตารางที่ 3

ตารางที่ 3

จำนวนข้อของแบบสอบถาม และน้ำหนักความสำคัญของแต่ละประเภท

ประชากร	งานวิชาการ		งานบุคคล		กิจการนักเรียน		งานธุรการ		ชุมนุมชม		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ผู้บริหาร	17	26.15	15	23.08	12	18.46	10	15.38	11	16.93	65
นักวิชาการ	17	27.42	9	14.51	18	29.03	7	11.29	11	17.74	62
ประชาชน	10	21.28	5	10.64	13	27.66	5	10.64	14	29.78	47
รวม	44	74.85	29	48.23	43	75.15	22	37.31	36	64.45	174

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวของตนเอง ไปตามจังหวัดและโรงเรียนตัวอย่าง
ในเขตศึกษา 7 ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร สุโขทัย และจังหวัดตาก รวมทั้ง
โรงเรียนตามอำเภอต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้เข้าพบและสัมภาษณ์ ศึกษาธิการจังหวัด
ทุกจังหวัด และผู้บริหารโรงเรียน ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ได้ทราบถึงสภาพที่แท้จริงของระบบ
บริหาร ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ในคําถามสัมภาษณ์ผู้บริหารภายนอก ที่เกี่ยวกับงานที่วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าพบท่านอธิบดีกรมสามัญศึกษาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อศึกษาข้อมูลในอันที่จะนำมาเป็นแบบสอบถาม และได้สัมภาษณ์รองอธิบดีฝ่ายวิชาการ คร.เอกวิทย์ ณ ถลาง เกี่ยวกับระบบและโครงสร้าง รวมทั้งนโยบายของกรม ในงานเกี่ยวกับบทบาทของการบริหารงานมัธยมศึกษา นอกจากนี้ผู้อำนวยการกองโรงเรียนรัฐบาล อาจารย์ประยุทธ ทหารแก้ว ได้กรุณาให้เข้าพบและสัมภาษณ์เป็นเวลาถึง 2 ชั่วโมงเต็ม จึงทำให้มั่นใจว่า ผลงานวิจัยครั้งนี้จะบังเกิดผลดีและแน่นอนตรง ในการที่จะเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางปรับปรุงงานต่อไป

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้เข้าพบและสัมภาษณ์ศึกษาธิการจังหวัด เพื่อศึกษาถึงสภาพและปัญหาทางที่เกี่ยวของกัน ตลอดจนระยะเวลาในการเสนอข้อมูล เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ สังเกต ผู้วิจัยได้ใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 1 เดือน

รายละเอียดแบบสอบถามที่ส่งและรวบรวมได้ แสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4

จำนวนแบบสอบถาม จำแนกตามประเภท

ประเภท	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่ง	คืน	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหารในโรงเรียน	45	43	95.56
ผู้บริหารนอกโรงเรียน	22	19	86.36
นักวิชาการ	276	256	92.39
ประชาชน	170	145	85.29
รวม	513	463	92.10

การเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอข้อมูล แบ่งการเสนอออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ประเภท คือ ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ ประชาชน ซึ่งจะเสนอข้อมูล โดยแยกเป็นจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ความเพศ วุฒิทางการศึกษา และอาชีพของประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามและเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประเภท ขนาดของโรงเรียนควย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแบ่งการเสนอออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 เสนอโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จากเอกสารของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้วิจัย

2.2 เสนอข้อมูลเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและบริการ งานสัมพันธ์กับชุมชน ตามความคิดเห็นของประชากร 3 ประเภท ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ ประชาชน โดยเสนอเป็นตารางความถี่ จำนวน และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งคำอธิบายประกอบตาราง และหาค่าเฉลี่ยของงานแต่ละประเภทเปรียบเทียบกัน

2.3 เสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา โครงสร้างของระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท จากการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าร้อยละ (Percentage Ratio) ของความถี่ของคำถามแต่ละข้อ และแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน โดยแยกทำเป็นตารางคำตอบของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ต่างหากจากกัน โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

หาค่าเฉลี่ย (mean) ของแต่ละประเภทงานเปรียบเทียบกับกัน โดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{\sum f}$$

เมื่อ \bar{X} = Mean

$\sum fx$ = ผลรวมของความถี่ x ค่าคะแนน

$\sum f$ = จำนวนผลรวมความถี่

เกณฑ์การพิจารณาค่าคะแนน

มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย
5	4	3	2	1

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง 3 ประเภท ซึ่งจะได้แสดงให้เห็นในรูปของตารางวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการแปลข้อมูลต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย